

Ondersteuning van studenten met psychische problemen bij het volhouden/afmaken van de studie

Studieadviseurs
Universiteit Utrecht

Utrecht, 31 oktober 2017

Lies Korevaar

Overzicht

- Kennismaking
- Waarom aandacht voor studenten met psychische problemen ?
- Begeleiden van studenten met psychische problemen?
- Inbreng eigen casuïstiek
- (Signalering en verwijzing)
- Achtergrondinformatie

Waarom aandacht voor studenten met psychische problemen?

- Jong volwassenheid heeft een hoger risico om psychische problemen te krijgen
- De meeste psychische aandoeningen komen voor het eerst tot uiting tussen 17 – 25 jaar

Factoren die de psychische gezondheid van studenten beïnvloeden

- Ouderlijk huis verlaten
- Voor zichzelf zorgen
- Hoge verwachtingen / hoge eisen
- Gebrek aan sturing / eigen verantwoordelijkheid
- Sociale contacten / sociaal isolement
- Seksuele relaties / identiteit
- Financiële problemen
- Drugs en alcohol
- Gebrek aan slaap
- Er met niemand over (kunnen) praten

Omvang psychische problemen in Nederland

Diagnose	Ooit in het leven %	Afgelopen 12 maanden %	18-24 jaar %
Stemmingsstoornis	20,2	6,1	9,0
Angststoornis	19,6	10,1	11,7
Middelenstoornis	19,1	5,6	13,8
Aandachtstekort- of Gedragsstoornis	9,2	2,1	
ADHD	3,0	2,1	3,5
As 1 psychische st.	42,7	18,0	28,1

Nemesis-2, 2009
TvP 2012, 1

2016: 717.767 studenten in Hoger Onderwijs

(451.630 aan hogescholen en 266.137 aan universiteiten) (Duo, 2016)

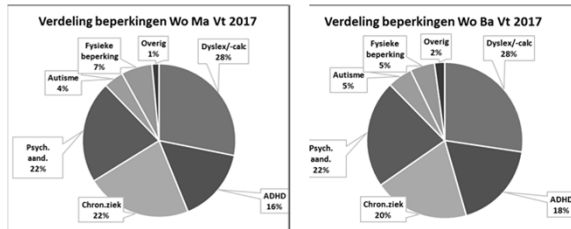
Ongeveer 6% van de studenten ervaren psychische problemen (Broenink & Gorter, 2001) = 43.000 studenten

55% = 3.3% ervaren problemen bij het studeren (Plempers, 2005).

Nederland: bijna 24.000 studenten hebben extra ondersteuning nodig om geen voortijdig schoolverlater te worden

- > 30.000 studenten
- 6% = 1.800 studenten (hulp nodig)
- 3.3% = 990 studenten (voortijdig schoolverlaters)

Gevolgen

- Studenten met psychische problematiek studeren gemiddeld meer, maar halen lagere cijfers en minder studiepunten dan studenten zonder psychische problematiek

(ResearchNed/ITS, 2012; Broek, Muskens & Winkels, 2013)

- Verhoogd risico op voortijdig verlaten. Binnen een groep studenten met een functiebeperking 2x zo hoog in vergelijking met studenten zonder functiebeperking
- Studenten met autisme, ADHD, psychische beperkingen en functionele beperkingen hebben de grootste kans op studie-uitval

(Broek, Muskens & Winkels, 2013)

Aandachtspunten

- Tijdens de studie kunnen psychische problemen als eerste worden gesignaleerd
- Op de opleiding worden geen psychische problemen behandeld
- Op de opleiding staat studentrol centraal, niet de patiëntrol
- Daarom: Verwijzen naar juiste instantie -> goede diagnose -> juiste behandeling

Specifieke psychische aandoeningen

- Depressie
- Angststoornis
- Schizofrenie
- Eetstoornis
- Persoonlijkheidsstoornis
- Borderline
- ADHD
- Autisme

Belemmeringen

- Cognitief
- Sociaal-emotioneel
- Omgeving
- Aandoening/ziekte

13

Cognitieve beperkingen

- Aandacht en concentratie
- Geheugen: inprenten, herinneren
- Ordenen
- Plannen
- Problemen oplossen
- Handelen
- Nemen van initiatief

14

Sociaal-emotionele belemmeringen

Onder andere:

- Samenwerken
- Contact leggen en onderhouden
- Presenteren
- Angst voor stigma en discriminatie
- Laag zelfvertrouwen
- Omgaan met stress
- Reageren op feedback

15

Omgevingsinvloeden

- Onbekendheid met, ontbreken van, onvoldoende gebruikmaken van ondersteuningsmogelijkheden
- Omgevingsproblemen die een (extra) belasting kunnen zijn: financiën - woonsituatie – familie - stigma

16

Aandoening

Fluctuerende aard van de aandoening

Bijwerkingen medicatie

- Sufheid
- Vermoeidheid
- Droge mond, erge dorst
- Wazig kijken
- Trillen van de handen

17

Wat te doen?

Begeleid Leren: nieuwe interventies voor de professional

Het ondersteunen van jongeren met psychische beperkingen bij het kiezen, verkrijgen en behouden van een reguliere opleiding

ACHTERGROND
Deerzame jongeren bereikt jongeren voor op het werk
De ernstige psychische problemen kunnen voor het eerst bij uiting tussen de 17 en 25 jaar
Probleematisch in het onderwijs en de GGZ ervaren handelingsvermogen in het begeleiden van jongeren met psychische beperkingen is en naar het onderwijs

Dit draagt bij aan het voorliggend schoolverlaten van deze jongeren

Het Begeleid Leren project draagt bij aan de duurzaamheid van professioneel door
✓ Inhoudelijke competentiebevordering
de interdisciplinaire samenwerking te verbeteren

DOELLEN EN ACTIVITEITEN

- ✓ Ontwikkel van een Toolkit Begeleid Leren
- ✓ Opstellen van een Regionaal Netwerk
- ✓ Ontwerpen interventies en pilot toelating

INNOVATIE VAN BEGELEID LEREN

- ✓ Ontwikkel interdisciplinaire samenwerking
- ✓ Ontwikkel onderwijsmodule
- ✓ Betrekken (publiek) experts
- ✓ Implementatie in de eigen organisatie
- ✓ Communicatie door nieuwsbrieven en website www.begeleideleren.nl

Met up studenten, maar MET studenten!

Neurologisch Centrum - Accare - Eder
GGZ Friesland - Middel Zing - Friesland Care - Sleen University

Impuise: Supported Education for youth with psychiatric disabilities

Raise University Groningen (NL) - LeidenU, Ploem CZ - ADFP Leiden (PT)
Radboud Urdline organization of Europe SIB & WU (AT)

ACHTERGROND
Higher and advanced vocational education program young adults for a career and enhance their life goals
The onset of mental illness generally occurs between 17 and 25 years
For young adults with psychiatric disabilities, educational resources are highly unavailable
Overcoming obstacles are stigmatization and discrimination
This results in under- or unemployment and social exclusion
The Impuise project will contribute to empower young adults to:
✓ get better access to higher education
✓ be able to complete a study successfully

DOELLEN EN ACTIVITEITEN

- ✓ Assessment of barriers for students with psychiatric disabilities
- ✓ Social Map for Supported Education based on regional and national resources
- ✓ Describing Good Practices
- ✓ Development of a Toolkit Supported Education (peer manual included)
- ✓ Establishing a European Network of Supported Education: ENSIED
- ✓ Communication by Newsletters and Website www.supportededucation.eu

Met up studenten, but WITH students!

SIB, FRODO, University of Applied Sciences, AEIPS

Toolkit Begeleid Leren

Kiezen-Verkrijgen-Behouden model

Soorten diagnostiek

Psychiatrische diagnostiek ->	Ziektebeeld/symptomen -> behandeling
Functionele diagnostiek ->	Vaardigheden tekort -> leren + toepassen
Hulpbronnen diagnostiek	Hulpbronnen tekort -> organiseren + gebruiken

Begeleid Leren

Studenten met psychische problemen

helpen beter te functioneren zodat ze met

succes en naar hun eigen tevredenheid

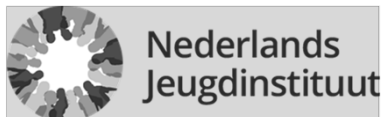
de opleiding van eigen keuze kunnen

(ver)volgen

Begeleid Leren

Effectieve interventie (naar eerste aanwijzingen)

Databank Effectieve Jeugdinterventies

Omgang met studenten met
psychische problemen

Oefening:

Het 'klikt' of het 'klikt niet'

Veel hulpverleners praten met cliënten en luisteren naar zichzelf

Veel slb'ers praten met studenten en luisteren naar zichzelf

Voorkeur voor contactstijl

- **Fysiek**
Letterlijk dichtbij iemand zijn
- **Emotioneel**
Persoonlijke ervaringen met iemand delen
- **Verstandelijk**
Ideeën of gedachten delen met iemand
- **Levensbeschouwelijk**
Vaste meningen/overtuigingen delen met anderen

HG / Lectoraat Rehabilitatie

Aansluiten bij contactstijl

•Fysiek	Vergezellen	
•Emotioneel	Ervaringen	Ik voel
•Verstandelijk	Gedachten	Ik denk
•Levensbeschouwelijk	Meningen	Ik vind

Tips voor het gesprek

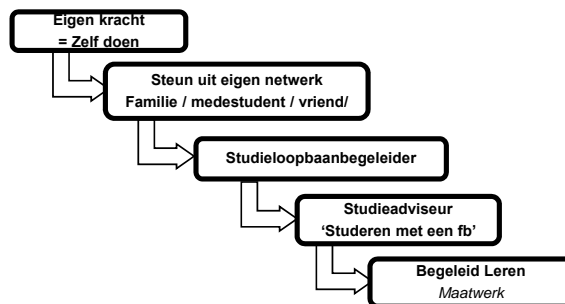
Gebruik LSD

- Luisteren
- Samenvatten
- Doorvragen

Gebruik geen NONSENS

- Niet Oplossen
- Niet Sturen, En
- Niet Suggesteren

Stepped support

Behouden

- 5-stappen methodiek
- Stigma & openheid
- Bondgenotengroep
- Workshop Signaleren
- Workshop Introductie ondersteuning

Praktische informatie

Hoe groot is de groep?
Meestal 4, maximaal 8 deelnemers.
Waarom begint de workshop?
 Meestal om te...

Waarom en waar vinden de voorleesactiviteiten plaats?
 De voorleesactiviteiten vinden plaats op...
 Het is belangrijk om te weten dat...
 De voorleesactiviteiten vinden plaats op...
 Het is belangrijk om te weten dat...
 De voorleesactiviteiten vinden plaats op...
 Het is belangrijk om te weten dat...

Wat kost het?
 Deelnemers aan deze groep in gratis. Het project wordt mede gefinancierd door...
 Het is belangrijk om te weten dat...
 De voorleesactiviteiten vinden plaats op...
 Het is belangrijk om te weten dat...

Voor meer informatie en aanmelding

Arno de Haan
 Projectmanager assistent
 Universiteit van Tilburg
 E-mail: j.a.haand@uvt.nl
 Telefoon: 016-3733377

'Vertel ik het wel, of vertel ik het niet'
 Workshop:
 Openheid geven over je psychische problemen op school of stage

share your talent. move the world.

Praktische informatie

Wie grond is de groep?
Middel- & normaal en studenten

Waarom heet de groep?
Pakket 2013

Waarom en waar staat de MOSS-groep (stand)?
Er is nu een voor de studie (voorbereiding op het tentamen 1). Het kabinet heeft het kabinet gevraagd. Het kabinet, dat is het kabinet voor de groep.

Wat komt er?
Deelnemers aan deze groep in gratis. Het project wordt mede gefinancierd door subsidie van het kabinet project budgetten aan de Universiteit van Amsterdam.

Voor meer informatie en aanmelding

Karin de Vries
Middel- & normaal en studenten
Tentamen 1 (2013, 2014 of 2015)
E-mail: j.k.d.vries@uva.nl
Telefoon: 020-5252177

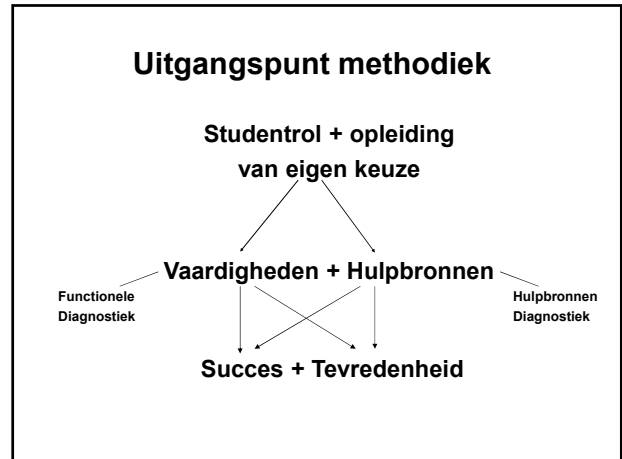
Met Onderlinge Steun Studeren (MOSS)

Een bondnotengroep voor studenten met psychische problemen

Voor studenten MWD, SPH & TP van de Academie voor Sociale Studies

your talent. move the world.

Wie is probleem- en proceseigenaar?

Wil jij je opleiding blijven volgen?

Zo ja, wat belemmert jou bij het volgen van je studie?

Samen met de student achterhalen welke vaardigheden en hulpbronnen hij/zij nodig heeft om met succes en tevredenheid de studie te kunnen starten

- ### Voorbeelden van opleidingsdoelen van studenten
- Ik wil de komende twee jaar mijn studie blijven volgen
 - Ik wil in september 2018 mijn stage bij bedrijf X starten
 - Ik wil in februari 2018 mijn studie Bedrijfskunde weer oppakken
 - Ik wil in 2018 mijn studie Sociologie afronden

Vaardigheden en hulpbronnen achterhalen

Succes
Wat moet je kunnen doen?

Tevredenheid
Wat wil je kunnen doen?

Welke vaardigheden
heb je daarvoor nodig?
Wat kan je al?
Wat moet je nog leren?
Welke hulpbronnen heb
je nodig als je iets niet
kunt leren?

Vaardigheden

- Fysieke
- Intellectuele
- Cognitieve
- Sociale
- Emotionele

Hulpbronnen

- **Mensen** (bv studiemaatje)
- **Activiteiten** (bv wandeling maken)
- **Plaats** (bv ruimte om me terug te trekken)
- **Dingen** (bv computer)
- **Aanpassingen** (bv extra toetstijd)

**Onmisbare vaardigheden
+
Onmisbare hulpbronnen**

**Functionele diagnostiek:
vaardigheden**

Doel: Ik wil in september 2016 mijn opleiding aan de Academie voor Verpleegkunde beginnen

Succes: opleidingseisen achterhalen:

- Aanwezigheid +
- Op tijd komen -
- Presenteren voor de groep +
- In subgroepen werken -
- Papers schrijven +
- Voldoendes halen +
- Stage volgen ?

Beoordelingsformulier vaardigheidsgebruik
Vaardigheid: Reageren op feedback

Student: _____ Datum: _____
Beoordelaar: _____ Plaats: _____

Aanwijzingen:
1. Tijdens de komende twee weken de situaties bij in de projectgroepbijeenkomsten waarin iemand iets zegt over je handelen.
2. Na elke situatie de relevante hoeken aanruilen en eventuele opmerkingen toevoegen.

Datum	Tijd	Omstandigheden: wie, waar, wat (beschrijf de inhoud van de feedback)	Gereageerd op feedback?		Uitgevoerd gedrag:	
			Ja	Nee	1. Reactie bekijken?	2. Feedback samenvoegen? 3. Jouw kijk erop geven?
Opmerkingen:						

Kies een interventie

- Vaardigheid leren?
- Vaardigheid leren toepassen?
- Hulpbron realiseren?

Vaardigheden toepassen 7 O's

- Hindernissen opsporen: waarom gebruikt de student de vaardigheid niet (voldoende)?

• Onwetendheid	Uitleggen
• Onvermogen	Hulpbron
• Onkunde	Vaardigheidsles
• Onbruik	Oefenen
• Onzekerheid	Succesjes
• Onnadenkendheid	Voorbereiden
• Onwil	Erover praten, nut uitleggen

Aandachtspunten studeren met psychische problemen

• Patiëntrol	vs	Studentrol
• Hulpverlener	vs	Docent/SLB-er
• Professional als probleemeigenaar	vs	Student als probleemeigenaar
• GGz-issues	vs	Onderwijsissues
• Professional als proceseigenaar	vs	Student als proceseigenaar
• Drop out	vs	Time out
• Monodisciplinair	vs	Interdisciplinair
• Norm	vs	Vorm
• School	vs	Stage

Checklist

1. Wat belemmert de student?
2. Heb je een goede band met de student?
3. Welke voorkeur van contactstijl heeft de student?
4. Wie is eigenaar van het probleem/proces?
5. Welke (onmisbare) vaardigheden en/of hulpbronnen mist de student?
6. Hoe zijn deze te realiseren?

Eigen casuïstiek

Signalering

BESLISBOOM
Praktische richtlijnen voor docenten / sB-ers bij het ondersteunen van studenten met mogelijk psychische problemen

Wie weet je dat er een probleem is?

- De student vertelt het je?
- Andere studenten of collega's hebben hun bezorgdheid geuit?
- Je bent merkbare veranderingen in student's uiterlijk?
- „Gehint verontschuldigen“ andere persoonlijke toelagen?
- Je hebt regelmatig een absent of ontstijgt naar je student?
- Je bent met verandering van stemming bij de student? (angstigen, vloedig, harenacht, heden)
- Je bent met merkbare veranderingen in het gedrag van de student?
- De studietoelaten van de student zijn veranderd veranderd?
- De student vraagt deze problemen of een hulpvraag?

www.begeleiders.nl

Hartelijk dank voor jullie aandacht en inzet

Lies Korevaar
e.l.korevaar@pl.hanze.nl